

SEMESTERBESKRIVELSE

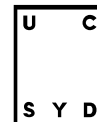
SYGEPLEJERSKEUDDANNELSEN

AABENRAA

5. semester
Septemberhold 2023

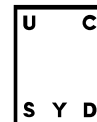
Gældende fra efterår 2025

Ændringer kan forekomme.

Indholdsfortegnelse

Semestrets indhold og tilrettelæggelse	2
Studieaktivitetsmodel ordinær uddannelse	4
Tema for 5. semester - Sygepleje, etik og videnbaseret virksomhed	5
Tidsplan for 5. semester gældende for Februarhold 2023	7
Oversigt over obligatoriske forhold på 5. semester	8
Fagbeskrivelse og basislitteratur	11
Sygepleje	11
Sygdomslære inkl. Transfusionsmedicin	17
Farmakologi.....	19
Videnskabsteori og forskningsmetodologi	20
Anatomi - Fysiologi - Genetik	22
Filosofi, etik og religion	23
Organisation, ledelse og jura	25
Sociologi, sundheds antropologi og sygeplejens historie	28
Akademisk skrivning	30
Forudsætningskrav: Den akut syge patient/borger	33
Forudsætningskrav: Transfusionsmedicin	34
Ekstern eksamen 5. semester	35

Semestrets indhold og tilrettelæggelse

Semesterbeskrivelsen er en oversigt over perioden og skal ses som en udbygning af de bestemmelser, som er beskrevet i studieordningen. Semesterbeskrivelsen er udarbejdet på baggrund af relevante bekendtgørelser, studieordningen og evalueringer.

Semesterbeskrivelsen er gældende for et bestemt hold studerende og udkommer i elektronisk form og skal anvendes sammen med studiehåndbogen. Studiehåndbogen findes på itslearning.

Uddannelsens kerneopgave er:

- Vi vil matche velfærdssamfundets behov for uddannelse og forskning med henblik at udvikle og styrke professionsidentitet, herunder udvikle og styrke professionel dømmekraft.
- Vi vil bidrage til at udbyde bæredygtige uddannelsesforløb indenfor grund-, efter- og videreuddannelse.
- Vi vil bidrage til Regionens og professionernes udvikling med værdibaseret undervisning på højt niveau, med grund -, efter – og videreuddannelse, anvendt forskning og internationalt udsyn.
- Vi vil skabe en stærk relation mellem teori, empiri og praksis, så studerende udvikler kompetencer med hoved, hånd og hjerte for at kunne vurdere borgerens og samfundets behov for sundhed og handle på baggrund af dette, og forholder sig kritisk, etisk og empatisk.

Der er i uddannelsen særlig fokus på:

- Refleksiv praksislæring (RPL)
- Fundamentals of Care (FoC)
- Trivsel i fællesskaber
- Bæredygtighed

Semesterets opmærksomhedspunkter er:

- Styrke kompetencer ift. problembearbejdende opgave og akademisk skrivning
- Faglig refleksion
- Læring gennem samarbejde

Semesterbeskrivelsen beskriver læringsudbyttet, fagenes indhold og temaer, samt de studieaktiviteter og bedømmelser semestret indeholder.

Under hvert fagområde, listes indhold og den tilhørende basislitteratur, således at semesterbeskrivelsen danner grundlag for anskaffelse af lærebøger.

Der kan i løbet af perioden komme yderligere litteratur af aktuel karakter.

Forklaring til litteraturlisten

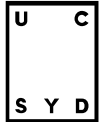
* Stjerne angiver lærebøger, der anvendes på flere semestre, og lærebøger, hvor stort set hele bogen anvendes. Disse er samlet i en særskilt oversigt.

Nyere videnskabelig forskning og forskningsbaseret litteratur er fremhævet med **fed**.

Findes på internettet: Litteratur, der findes elektronisk - efterfulgt af link til Internet-adressen.

Studerende er selv ansvarlig for at fremskaffe den opgivne basislitteratur.

Studerende kan ikke forvente at låne basislitteratur på skolens bibliotek, da der kun er få eksemplarer af hver basisbog til udlån.

Semesteransvarlig

Heidi Christiansen

hchr@ucsyd.dk**Undervisere på 5. semester**

BMEI: Bo Meier	bmei@ucsyd.dk
CVAA: Camilla Vestergaard Aarøe	cvaa@ucsyd.dk
HCHR: Heidi Christiansen	hchr@ucsyd.dk
MGSO: Maria Gravgaard Sørensen	mgso@ucsyd.dk
NBAR: Nadia Barouni-Fellner	nbar@ucsyd.dk
LSPE: Lisbeth Søholm Petersen	lspe@ucsyd.dk
PBJE: Pia Bonde Jensen	Pbje@ucsyd.dk
PVEJ: Pia Veje	pvej@ucsyd.dk

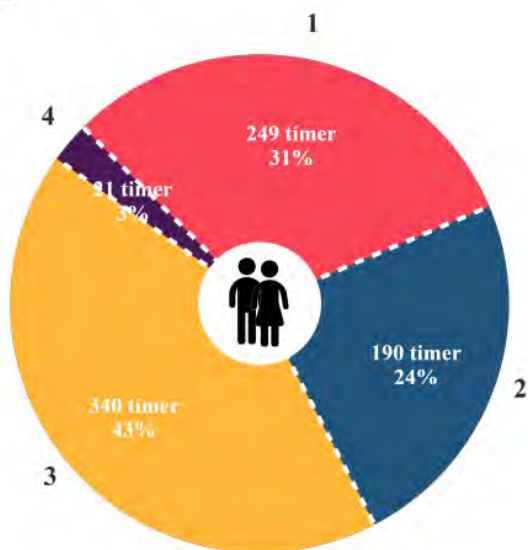
Studieaktivitetsmodel ordinær uddannelse

Studieaktivitetsmodellen er en samlet visuel oversigt over fordelingen af 5. semesters studieaktiviteter og den studerendes forventede arbejdsindsats.

Studieaktivitetsmodellen

5. semester, ordinært hold

800 timer i alt
30 ECTS points
20 uger

Kategori 1

Undervisere har hovedansvaret for studieaktiviteterne, og studerende har et medansvar gennem forberedelse og deltagelse. Både studerende og underviser deltager.

Skemalagt introduktion/oplæg, forelæsning, dialog baseret undervisning og simulationsundervisning i færdighedslaboratoriet, kollektiv vejledning, fremlæggelser og opponance, med feedback.

Kategori 2

Undervisere har hovedansvaret for rammesætning af læringsaktiviteterne, og studerende har hovedansvar for aktiv deltagelse i de tilrettelagte studieaktiviteter. Kun studerende deltager.

Læringsgruppeaktiviteter hvor underviserne tilrettelægger læringsaktiviteter og fordybelsedage i fagene eller relateret til projektarbejde og forudsætningskrav.

Kategori 3

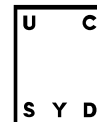
Studerende har hovedansvaret for studieaktiviteterne, og undervisere har medansvar for at rammerne er til stede. Kun studerende deltager.

Selvstændigt arbejde med studiet, herunder læse basislitteratur, søge og læse supplerende litteratur, samt arbejde med ekstern eksamen.

Kategori 4

Studerende har hovedansvaret for læringsaktiviteterne, og undervisere har medansvar for at rammerne er til stede. Både studerende og underviser deltager.

Individuel og gruppevejledning i forbindelse med ekstern eksamen
Studievejledning
Skemalagte sociale arrangementer

Tema for 5. semester - Sygepleje, etik og videnbaseret virksomhed

Temaet retter sig imod praksis-, udviklings- og forskningsviden til at kunne anvende og vurdere klinisk beslutningstagen i stabile, akutte og komplekse pleje- og behandlingsforløb, samt at involvere patient, pårørende og andre fagprofessionelle. Fokus er at kunne reflektere og diskutere klinisk beslutningstagning og lederskab.

Efter 5. semester har den studerende opnået følgende mål for læringsudbytte:

Læringsudbytter for viden

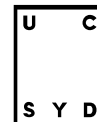
- 7) har viden om og kan reflektere over sygeplejefagets værdier, teorier, begreber og metoder
- 11) kan analysere dilemmaer og etiske problemstillinger inden for sygepleje
- 12) kan analysere sygeplejefaglig udvikling med innovation som metode til forandring af praksis og har kendskab til simple implementeringsmetoder i relation til konkrete målgrupper
- 14) kan analysere metoder og standarder for kvalitetssikring, patientsikkerhed og kvalitetsudvikling
- 15) har viden om og kan analysere egen professionsudøvelse samt egen professions opgaver og ansvarsområder i et organisatorisk, administrativt og samfundsmæssigt perspektiv i forhold til at være aktør i det hele sundhedsvæsen"
- 16) har viden om og kan analysere prioriteringer af sygeplejefaglige indsatser under de givne rammebetingelser i sundhedsvæsenet
- 17) har viden om og kan analysere sygeplejefaglig udvikling og ledelse på baggrund af videnskabsteori, forskningsmetode og modeller til evaluering, kvalitetssikring og -udvikling, samt relatere denne viden til forsknings- og udviklingsarbejde i professionspraksis

Læringsudbytter for færdigheder

- 1) anvende og vurdere klinisk beslutningstagen ud fra forskellige former for viden i samspil med patient og borger til systematisk at observere, diagnosticere, vurdere, prioritere, lede, koordinere, evaluere, dokumentere og justere sygepleje på individ-, gruppe- og samfundsniveau"
- 2) anvende og vurdere sygeplejefaglige interventioner i stabile, akutte og komplekse pleje- og behandlingsforløb samt i forebyggende, rehabiliterende og/eller pallierende forløb
- 3) anvende og vurdere medicinhåndtering samt inden for en rammedelegation at kunne ordinere medicin
- 4) anvende og vurdere klinisk lederskab af patient og borger-, pleje-, og behandlingsforløb under hensyntagen til kvalitetssikring
- 5) anvende og vurdere vejledning og undervisning af patient og borger, pårørende, kolleger og uddannelsessøgende
- 6) beskrive og anvende kulturel, international og etisk indsigt i pleje- og behandling ud fra gældende kodeks og lovgivning
- 7) vurdere situationsbestemt kommunikation, vejledning og rådgivning i samspil med patient og borger i professionsfaglig og tværprofessionel praksis
- 9) anvende teknologier i planlægning, udførelse og udvikling af pleje, omsorg og behandling
- 10) vurdere og begrunde metoder og beskrevne standarder for kvalitetssikring og kvalitetsudvikling og
- 11) mestre relevante studie- og arbejdsmetoder til at opsøge, vurdere og fortolke empiri, teori og forskningsmetoder samt deltage i innovations-, udviklings- og forskningsarbejde

Læringsudbytter for kompetencer

- 1) håndtere organisering, vurdering, justering og dokumentation af pleje- og behandlingsforløb i samspil med patient og borger på tværs af professioner, sektorer og institutioner i det hele sundhedsvæsen
- 2) håndtere klinisk beslutningstagning samt inden for en rammedelegation at ordinere medicin i stabile, akutte og komplekse pleje- og behandlingsforløb, samt involvere patient, pårørende og andre fagprofessionelle

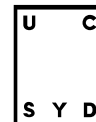

- 3) indgå empatisk, etisk og reflektivt i sygeplejesituationer og patient/borger situationer præget af forskellige kulturelle, professionsmæssige, politiske, økonomiske og samfundsmæssige perspektiver
- 4) håndtere og støtte patient, borger og pårørende i at mestre den enkeltes livssituation i pleje, omsorg og behandling ved sundhedsudfordringer og sygdomssammenhænge af rehabiliterende, pallierende, sundhedsfremmende og forebyggende karakter
- 5) håndtere klinisk lederskab samt sikre og udvikle kvalitet der understøtter patient og borger oplevet sammenhæng i et samlet sundhedsvæsen og i patientens og borgerens hjem
- 6) integrere national og international praksis-, udviklings- og forskningsviden i argumentation for sygepleje
- 7) integrere teknologier i planlægning, udførelse og udvikling af pleje, omsorg om behandling
- 8) integrere pædagogiske interventioner i vejledning, undervisning og formidling til patient, borger, pårørende og fagprofessionelle
- 9) indgå i situationsbestemt kommunikation i forskellige kontekster, herunder indgå i ligeværdige, dialog-baseret og værdiskabende relation med borgere, patienter og tværprofessionelle samarbejdspartnere
- 10) indgå i tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde og med afsæt i et helhedsperspektiv understøtter borgeren og patienten som en central og aktiv aktør i det individuelle forløb
- 13) påtage sig ansvar for at opsøge, vurdere og fortolke empiri, teori og forskningsmetoder samt deltage i innovations-, udviklings- og forskningsarbejde
- 14) udvise ansvarlighed og holde sig fagligt ajour ud fra en forståelse for og identifikation af egne læreprocesser og udviklingsbehov.

Kilde: Tallene refererer til bilag 1 i Uddannelsesbekendtgørelsens og til progression i uddannelsen, jf. studieordning.

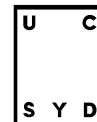
Fordeling af fagområder

ECTS-point	Teoretisk
Sundhedsvidenskabelige fagområde	
- Sygepleje	11
- Sygdomslære	2
- Farmakologi	2
- Forskningsmetodologi/videnskabsteori	3
Naturvidenskabelige område	
- Anatomi/fysiologi/genetik	3
Humanvidenskabelige fagområde	
- Filosofi/religion og etik	3
Samfundsvidenskabelige område	
- Organisation, ledelse og jura	4
- Sociologi og sundheds antropologi	2

Tidsplan for 5. semester gældende for Februarhold 2023

D. 01.09.25-30.01.2026
Bedømmelser 5. semester
Ekstern Eksamen
Aflevering af skriftlig opgave i Wiseflow senest den 23.01.2026 kl. 12.00
Eksamen har ekstern bedømmelse efter 7-trinsskalaen. Bedømmelse på Wiseflow senest den 17.02.26 kl 12.00
Forudsætning for at deltage i eksamen og evt. omprøve(r)
Der er deltagelsespligt i teoretisk undervisning if. studieordningen.
Forudsætningskrav skal være gennemført og dokumenteret rettidigt på itslearning jf. "Oversigt over obligatoriske forhold på 5. semester".
Forudsætning for bedømmelse af skriftlige opgaver
En studerende, der under en eksamen skaffer sig eller giver en anden studerende uretmæssig hjælp til besvarelse af en opgave eller benytter ikke tilladte hjælpemidler medfører, at den studerende ikke får bedømt sin besvarelse og bliver noteret som et prøveforsøg jf. BEK nr. 863 af 14/06/2022 (herefter eksamensbekendtgørelsen)
Ved aflevering af besvarelsen foretages en plagieringskontrol. Hvis denne viser et resultat på 20% plagiat eller derover, vil sagen blive undersøgt nærmere. Plagiat indebærer, at den studerende uretmæssigt udgiver andres arbejde for sit eget eller at den studerende anvender eget tidligere bedømte materiale uden henvisning. Uddannelsesinstitutionen kan jf. eksamensbekendtgørelsen i tilfælde af plagiat undlade at bedømme en opgave hvorved den studerende mister et prøveforsøg. Ved gentagne tilfælde kan den studerende bortvises.
Omprøve
Ved ikke bestået eksamen eller ved mistet prøveforsøg tilrettelægger uddannelsesinstitutionen tidspunkt for omprøve (Eksamensbekendtgørelsen).
Dato for aflevering af 1. omprøve: I Wiseflow senest den 03.03.2026 kl. 12.00
Bedømmelse på Wiseflow den 24.03.2026
Ved ikke bestået prøve eller ved mistet prøveforsøg i forbindelse med 1. omprøve, tilrettelægger uddannelsesinstitutionen tidspunkt for 2. omprøve, dog tidligst 2 uger efter 1. omprøve.
Andet:
Generativ kunstig intelligens i forbindelse med eksamen og uddannelse.
Ved brug af generativ kunstig intelligens (KI) i forbindelse med uddannelse og eksamen henvises der til UC-Syd generelle retningslinjer (https://ait-ucsyd.dk/ki/politik-for-brug-af-kunstig-intelligens-ved-uc-syd/) samt de lokale principper gældende for sygeplejerskeuddannelsen. Se studiehåndbogen.

Oversigt over obligatoriske forhold på 5. semester

I semestret er der både aktiviteter, som udgør forudsætningskrav og obligatoriske studieaktiviteter, der skal være gennemført.

Forudsætningskrav kan både være deltagelsespligt og mødepligt i udvalgte studieaktiviteter/læringsforløb jf studieordningen.

Deltagelsespligten kan fx omfatte samarbejde med medstuderende og undervisere, deltagelse i gruppearbejde og udarbejdelse af forudsætningskrav.

Mødepligt omfatter fysisk tilstedeværelse i undervisningen.

Fremmøde i undervisningen vil blive registreret. Hvis der er mere end 20 % fravær vil den studerende blive indkaldt til en samtale med henblik på en afklaring af det videre uddannelsesforløb.

Mål, krav til indhold, rammer samt feedback og bedømmelse i forhold til forudsætningskravene er præciseret senere i semesterbeskrivelsen.

Aktiviteter som udgør forudsætningskrav

Forudsætningen for deltagelse i semesterprøven er at alle forudsætningskrav skal være opfyldt senest 1 uge før eksamen.

Hvis ikke forudsætningskravene er opfyldt senest 7 dage før eksamen, har den studerende mulighed for at lave ét afhjælpningsforsøg for at opfylde forudsætningskravene.

Såfremt alle forudsætningskrav ikke er opfyldt på eksamensdagen, bruges der et prøveforsøg.

Opfyldelsen af forudsætningskrav *skal ske ved afhjælpning før man kan gå til næste prøveforsøg.*

Form og indhold af afhjælpningsforsøg gives af den ansvarlige underviser eller den semesteransvarlige senest 1 uge før eksamensdatoen.

Ikke opfyldt forudsætningskrav registreres som anvendt prøveforsøg. Undtaget er dokumenteret sygdom eller bevilget dispensation ved særlige omstændigheder jf. Eksamensbekendtgørelsen.

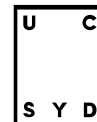
Dato	Her indsættes aktiviteter som udgør forudsætningskrav
SYAS23: SIM-dag 1: Se skema i TimeEdit SIM-dag 2: Se skema i TimeEdit	Den akut syge patient/borger, Simulation. Gruppevis udarbejdelse af skriftlig besvarelse af en case.
Aflevering af opgave aftales konkret med underviser.	Mødepligt til simulationsdagene
Se skema i TimeEdit	Transfusionsmedicin Mødepligt til undervisningen

Obligatoriske studieaktiviteter

Obligatoriske studieaktiviteter, der ikke er forudsætningskrav for at kunne gå til eksamen, skal gennemføres jf. studieordningen som en del af mødepligten.

Ved manglende fremmøde kontaktes den studerende med henblik på den videre plan for den obligatorisk studieaktivitet.

Se skema i TimeEdit	Forberedelse til klinisk undervisning 6. semester - mødepligt.

Lærebøger, der anvendes på mere end et modul, og lærebøger, hvor stort set hele bogen anvendes

* Andersen, A.B. (2022). Etisk refleksion i sygeplejefprofessionen. I: L.A. Falch & B.O. Bøgeskov (Red.). *Etik i sygeplejen. Grundbog i teori og praksis*. FADL's Forlag. ISBN 07887938105

* Bay, J. T., Glaas, G.H., Gybel-Brask, M. & Krog, G. R. (Red.). (2017). *Immunologi og transfusionsmedicin* (4. udg.). Nyt Nordisk. ISBN 9788762817616.

* Damsgaard, T., Grønkjær, M., Poulsen, I. (2021). *Fundamentals of Care klinik, ledelse, uddannelse og forskning*. Munksgaard. ISBN: 9788762820074

* Dau, S., U. Nielsby (red). 2023. *Klinisk lederskab. En grundbog i sygeplejen* 2. udgave. FADL's Forlag. ISBN 9788794207072

Eldrup, D.S. & Glasscock, T. (2019). *At lede sygepleje – sygeplejerskens virksomhedsområde* (2. udg.). Gads Forlag. ISBN: 978-87-12-05636-2.

* Falch, L.A. & Bøgeskov, B.O. (Red.). (2022). *Etik i sygeplejen - Grundbog i teori og praksis*. FADL's Forlag. ISBN: 9788793810518

* Hanssen, I. (2019). *Helsearbeid i et flerkulturelt samfunn*. Gyldendal Norsk Forlag.

* Hegelund, S. (2022). *Akademisk argumentation*. Samfundslitteratur. ISBN: 9788759306833

* Ilkjær, I. & Kragh, C.F. (Red.). (2021). *Palliation og rehabiliterende palliation*. Gad. ISBN: 9788712059011

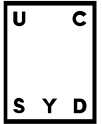
* Jakobsen, A., Skjærbæk, C. & Villumsen, N.K. (2017). *Akutbogen – for læger og sygeplejersker*. Munksgaard. ISBN: 9788717043978

* Kittelmann, Finn (2023). *Sundhedsjura for praktikere*, 2. Udgave. Akademisk Forlag. ISBN 9788750064909

* Mikkelsen, T.P. (2015). *Menneskets genetik* (2. udg.). Nucleus. ISBN: 9788790363833

* Nielsen, O.F. & Juel, B. M. (2019). *Anatomi og fysiologi - Hånden på hjertet* (2. udg.). Munksgaard. ISBN: 9788762818439.

* Nyland, A. (2020). *Genveje til opgaveskrivning*. KommuniCares Forlag 3. udgave.

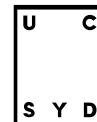
* Olsen, I. (2019). *Farmakologi – Hånden på hjertet* (3. udg.). Munksgaard. ISBN: 9788762818453

* Steinfeldt V.Ø., Viftrup, D.T. & Hvidt, N.C. (Red.). (2019). *Åndelig omsorg*. Munksgaard. ISBN: 9788762817234

* Tanggaard Andersen, P. & Timm, H. (2018). *Sundhedssociologi - en grundbog* (2. udg.). Hans Reitzel. ISBN: 9788741268934.

*Thisted, J (2024). *Forskningsmetode i praksis: projektorienteret videnskabsteori og forskningsmetodik*. 2. udgave. Munksgaard. ISBN: 9788702404357

* Viborg, A.L. & Thorup, A.W. (Red.). (2019). *Sygdomslære - Hånden på hjertet* (3. udg.). Munksgaard. ISBN 9788762818422.

Fagbeskrivelse og basislitteratur

Sygepleje

Mål

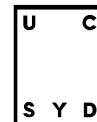
Faget sigter mod at den studerende:

- har viden om og kan reflektere over sygeplejefagets værdier, teorier, begreber og metoder (V7)
- anvender og vurderer klinisk beslutningstagen ud fra forskellige former for viden i samspil med patient og borger (F1) ud fra en vurdering af aktuelle situation
- kan systematisk observere, diagnosticere, vurdere, intervenere, prioritere, lede, koordinere, evaluere, dokumentere og justere sygepleje (F1, F2, K1) til borger i stabile, akutte og komplekse pleje- og behandlingsforløb
- kan anvende og vurdere medicinhåndtering, samt inden for en rammedelegation at kunne ordinere medicin, herunder involvere patient, pårørende og andre fagprofessionelle, ud fra en situationsvurdering af patientens tilstand (F3 og K4)
- kan vurdere og anvende situationsbestemt kommunikation, herunder indgå i ligeværdige, dialog-baseret og værdiskabende relation (F7, K9), med henblik på at kunne håndtere og støtte patient, borger og pårørende i at mestre sundhedsudfordringer (K4)
- kan informere, vejlede rådgive og undervise patient, borger og pårørende, ud fra en vurdering af aktuelle situation og tilstand (F5, F7, K8)
- kan indgå i tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde, og med afsæt i et helhedsperspektiv understøtte borgeren og patienten som en central og aktiv aktør i det individuelle forløb (F7, K10)
- kan anvende og integrere teknologier i planlægning, udførelse og udvikling af pleje, omsorg og behandling (F9 og K7)
- kan analysere sygeplejefaglig udvikling med innovation som metode til forandring af praksis og har kendskab til simple implementeringsmetoder i relation til konkrete målgrupper (V12)
- kan mestre relevante studie- og arbejdsmetoder til at opsøge, vurdere og fortolke empiri, teori og forskningsmetoder samt deltage i innovations-, udviklings- og forskningsarbejde (F11 og K13)
- kan analysere metoder og standarder for kvalitetssikring, patientsikkerhed og kvalitetsudvikling (V14)
- kan anvende og vurdere klinisk lederskab af patient og borger-, pleje-, og behandlingsforløb under hensyntagen til kvalitetssikring (F4)
- kan håndtere klinisk lederskab samt sikre og udvikle kvalitet der understøtter patient og borger oplevet sammenhæng i et samlet sundhedsvæsen og i patientens og borgerens hjem (K5)

Emner

Sygeplejeteori

- Merry Scheels interaktionelle sygeplejepsiksis
- Fundamentals of Care

Palliation

- Erkendelse af palliationsbehov/redskaber/forskning – terminale faser i forskellige sygdomsforløb (cancer, KOL, hjertesvigt m.fl.)
- Basal palliation, hvordan, hvad og hvornår.
- Total Pain, dette udfoldes i den psykiske, fysiske, sociale og åndelige lidelse hos terminale borgere.
- Den eksistentielle samtale i professionel sammenhæng / åndelig omsorg.
- Specialiseret palliation, hvordan, hvad og hvornår.
- Tværprofessionelt samarbejde i palliative forløb
- Døden og børn/unge.

Den akut syge patient / borger

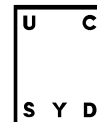
- Anvende det kliniske blik og ABCDE metode til vurdering af den akut og kompleks syge patient
- Sygepleje til den traumatiserede patient
- Patient- og pårørende perspektiv i forhold til den akut og kompleks syge patient
- Præ- og postoperativ sygepleje
- Akutte medicinske lidelser, herunder sepsis og shock
- Akut syge børn
- Tværprofessionelt samarbejde i akut sygepleje

Kvalitet

- Kvalitetsbegrebet
- Klinisk lederskab og kvalitetsudvikling, herunder optimerede patientforløb og audit som metode
- Transition
- Arbejde med kvalitetsudviklingsprocesser, herunder probleminidentifikation – afgrænsning, kvalitetsmål og indikatorer, dataindsamling, analyse, forslag til kvalitetsforbedring.
I arbejdet med kvalitetsudviklingsprocesser indgår også fagene sociologi, organisation, ledelse og jura, samt videnskabsteori og forskningsmetodologi. Se uddybende beskrivelse af kvalitetsudviklingsprojektet i egen plan på Itslearning.

Undervisningens tilrettelæggelse

- Dialogbaseret undervisning
- Refleksion
- Arbejde i læringsgrupper med bl.a. kooperativ learning, cases og studiespørgsmål
- Færdighedstræning
- Full scale simulation, med efterfølgende debriefing og refleksion, se forudsætningskrav Den akut syge patient/borger
- Gruppearbejde om akademisk skrivning
- Vejledning og feedback ved undervisere
- Blended learning for netholdet

Basislitteratur

Sygeplejeteori

Birkler, J. (2023) *Omsorg, når menneskelighed er et arbejde*. Munksgaard. Side 13-32 = 19 sider

Scheel, M.E. (2013). *Interaktionel sygeplejepraksis* (4. udg.). Munksgaard. 2009 udgaven kan også bruges. Side 15-17, 87-91, 193-202, 223-227 og 264-269 = 30 sider.

Laugesen, B., Grønkjær, M., Kusk, K.H., Kitson, A. & Voldbjerg, S.L. (2021). Præsentation af begrebsrammen FoC. I: T.L. Damsgaard, M. Grønkjær & I. Poulsen (Red.). *Fundamentals of Care. Klinik, uddannelse, ledelse og forskning*. Munksgaard. Side 15-35 = 21 sider.

Palliation

Ammentorp, J. m.fl. (2023). Samtaler med alvorlig besked og eksistentielle temaer. I: *Den gode patientsamtale*. 2. udg. Munksgaard. Side 95-111 = 16 sider.

Bergenholtz, H., & Gaardboe, O. (2023) Klar til at tage samtalen. - en guide til sundhedsprofessionelle om samtaler ved livets afslutning. Dansk selskab for patientsikkerhed & REHPA, Videncenter for Rehabilitering og Palliation. klartilattagesamtalenpieceskearm.pdf (patientsikkerhed.dk). Side 1-9 = 9 sider

* **Bernild, C. & Vedsegaard, H.W. (2021). Pårørende til alvorligt syge mennesker i rehabiliterende og palliative forløb. I: I. Ilkjær & C.F. Kragh (Red.). *Palliation og rehabiliterende palliation*. Gad. Side 144-161 = 17 sider.**

Bæch, S. B. (2020). Alle sundhedsprofessionelle skal have de palliative briller på. *Fag & Forskning*, (3), Side 26-28 = 3 sider <https://kortlink.dk/2ss5c>

Bæch, S. B. (2020). Selv i palliationen findes ulighed. *Fag & Forskning*, (3), 32-33 = 2 sider. <https://kortlink.dk/2ss5d>

Bæch, S. B. (2024). Nyt skema sikrer rettidig palliativ indsats. *Sygeplejersken*, (1). <https://kortlink.dk/2ss5e> = 2 sider

Dieperink, K. B., Løgstrup, L. B., Jarden, M., & Ejlersen, E. (2021). Rehabiliterende palliation til den livstruede patient og familie. I I. Ilkjær & C. F. Kragh (Red.), *Palliation og rehabiliterende palliation* Gads Forlag s. 25-46 = 22 sider

DMCG-PAL. (2019). *Klinisk retningslinje for eksistentielle og åndelige aspekter i den palliative indsats* Dansk Multidisciplinær Cancer Gruppe for Palliativ Indsats. Side: 5-9, 10-13, 16-18 = 11 sider. <https://kortlink.dk/2ss5f>

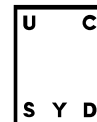
Graugaard, C. & Giraldi, A. (2019). Sundhed, sygdom og seksualitet – et overblik. I: C. Graugaard, A. Giraldi & B. Møhl (Red.). *Sexologi: faglige perspektiver på seksualitet*. Munksgaard. Side 409-424 = 16 sider.

Graven, V Og Olsen BJ 2018, 'Hvor der er håb. Fra teori til sundhedsfaglig praksis'. København, Samfundslitteratur. Side 115-127 = 12 sider

Guldin, M.-B., & Leget, C. (2024). Kapitel 2: Eksistentielle og åndelige aspekter. I *Tab, sorg og eksistens: En integrativ tilgang*. Akademisk Forlag s. 35-62 = 28 sider

* **Hedensted, R.V. (2021). Sorg. I: I. Ilkjær & C.F. Kragh (Red.). *Palliation og rehabiliterende palliation*. Gad. Side 207-228 = 22 sider.**

*Hvidt, EA. (2019). Spørgeguide til den eksistentielle læge-patient-samtale. I: V.Ø. Steinfeldt, D.T. Viftrup & N.C. Hvidt (Red.). *Åndelig omsorg*. Munksgaard. Side 99-108 = 9 sider.

*Hvidt, NC. (2019). Forbindelsen mellem tro, helbred og åndelig omsorg. I: V.Ø. Steenfeldt, D.T. Viftrup & N.C. Hvidt (Red.). *Åndelig omsorg*. Munksgaard. Side 123-143 = 20 sider

Ikander T, Raunkiær M, et al (2024). Cancer-related pain experienced in daily life is difficult to communicate and to manage - for patients and for professionals. *Scand J Pain*. 9 sider.

* Ilkjær, I. (2021). Indledning – palliation som begreb. I: I. Ilkjær & C.F. Kragh (Red.). *Palliation og rehabiliterende palliation*. Gad. Side 13- 22 = 9 sider.

* Ilkjær, I. (2021). Eksistentiel og åndelig omsorg i palliation. I: I. Ilkjær & C.F. Kragh (Red.). *Palliation og rehabiliterende palliation*. Gad. Side 191–206 = 15 sider.

* Ilkjær, I. (2021). Døden. I: I. Ilkjær & C.F. Kragh (Red.). *Palliation og rehabiliterende palliation*. Gad. Side 229–249 = 20 sider.

*Jørgensen, MB. (2019). Når samtalen er svær. I: V.Ø. Steenfeldt, D.T. Viftrup & N.C. Hvidt (Red.). *Åndelig omsorg*. Munksgaard. S. 83- 98 = 15 sider

* Kragh, C.F. (2021). Patientperspektiv på palliation og rehabilitering. I: I. Ilkjær & C.F. Kragh (Red.). *Palliation og rehabiliterende palliation*. Gad. Side 115-143: 28 sider.

Krog, L. & Døssing, A. (2022). Nødvendigt med et velfungerende samarbejde. *Fag & Forskning*. (1)2. Side 28-36 = 9 sider

*Laursen, B.S. (2017). Patientens seksualitet. I: M. Hjortsø & C. Malling (Red.). *Sygeplejebogen 2 – grundlæggende behov* (5. udg.). Gad. Side 293 - 303 = 11 sider

Laursen, B.S. & Højgaard, A. (2019). Seksualitet og somatisk sygdom. I: C. Graugaard, A. Giraldi & B. Møhl (Red.). *Sexologi: faglige perspektiver på seksualitet*. Munksgaard. Side 429-442 = 14 sider.

Lohne V. (2022). Hope as a lighthouse. A meta-synthesis on hope and hoping in different nursing contexts. *Scandinavian Journal of Caring Science* 36 (1) Side 36-46 = 11 sider. Findes på <https://doi.org/10.1111/scs.12961>

Martinsen, K. (2021). *Langsomme pulsslag*. Fagbokforlaget. Side 173-196 = 24 sider

Marshman C, Hansen A, Munro I. (2022) Compassion fatigue in mental health nurses: A systematic review. *J Psychiatr Ment Health Nurs*;29(4). Side 529-543 = 14 sider

Matthiesen, H.N. & Delmar, C. (2016). Trøst og livstruende sygdom - en differentieret forståelse af betydningsfulde relationer. *Nordisk Sygeplejeforskning* (3). Side 233-246 = 13 sider.

Neergaard A.M., Helledie E., Jørgensen B., Mathiesen H., Nielsen K. M. (2024) Danish consensus and definition for Advance Care Planning (ACP). *Journal of Nursing Research & Professional Knowledge Research*. Side 1-17 = 17 sider. Peer Review 0124 Dansk Konsensus ACP (sygeplejevidenskab.dk)

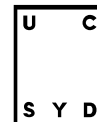
Pedersen, T. M. (2020). En værdig død kræver en velforberedt indsats. *Fag & Forskning*, 3, s. 30–31 = 4 sider. <https://kortlink.dk/2ss5q>

* Raunkiær, M. (2021). Basal palliativ indsats i den primær sundhedstjeneste. I: I. Ilkjær & C.F. Kragh (Red.). *Palliation og rehabiliterende palliation*. Gad. Side 97–111 = 14 sider.

Reiser VL, Gonzalez JFZ. (2020). Confronting compassion fatigue in oncology nurses. *Nursing*. 50(5). Side 54-60 = 6 sider

*Steenfeldt, V.Ø. (2019). Åndelig omsorg – en introduktion. I: V.Ø. Steenfeldt, D.T. Viftrup & N.C. Hvidt (Red.). *Åndelig omsorg*. Munksgaard. Side 17-26 = 10 sider

Sundhedsstyrelsen. (2017). *Anbefalinger for den palliative indsats* side. 7–12, 17–24, 36–39, 58–60, 76–78 = 24 sider.
<https://www.sst.dk/da/udgivelser/2017/anbefalinger-for-den-palliative-indsats>

* Viftrup, D.T. og Langdahl, A. (2019). Mødet med patient og pårørende. I: V.Ø. Steenfeldt, D.T. Viftrup & N.C. Hvidt (Red.). *Åndelig omsorg*. Munksgaard. Side 111-121 = 11 sider

Wagner, E. (Instruktør) & Sørensen, S. (Producent). (2013, 21. november). *En god død.* (Dokumentar). Det Danske Filminstitut. 59 min.

Den akut syge patient/borger

* Jakobsen, A., Skjærbæk, C. & Villumsen, N.K. (2017). *Akutbogen – for læger og sygeplejersker*. Munksgaard. Kapitel: 3 – 8 + 11 + 13 + 16-19 + 23-25 + 28-29 + 36 = 196 sider.

* Maglekær, K.M. (2019). Præ-, per- og postoperativ sygepleje. I: K.M. Maglekær & P. Veje (Red.). *Sygeplejeprocedurer og – teknikker* (3. udg.). Gad. Side 202-223 = 21 sider.

Kamp Nielsen, B. (2009). *Sygeplejeprocedurer og – teknikker* (2. udg.). Gad. Side 164-170 = 7 sider. Indscannet på Itslearning.

Lundorf, L.J., Hansen A.M., Søborg A.M. & Lambert, P.H. (2015). En ny patientcentreret stikkekultur. I: *Sygeplejersken* (8) Side 68-74 = 7 sider. Findes online: <https://kortlink.dk/2ss5k>

* Maglekær, K.M. (2019). Anlæggelse af perifert venekateter og subcutan canyle. I: K.M. Maglekær & P. Veje (Red.). *Sygeplejeprocedurer og – teknikker* (3. udg.). Gad. Side 192-200 = 9 sider.

Odgaard, E. (2017). Væskebehandling. I: M. Hjortsø & C. Malling (Red.). *Sygeplejebogen 2 – grundlæggende behov* (5. udg.). Gad. Side 89 - 104 = 14 sider

Dansk Selskab for Infektionsmedicin (2021). Sepsis Guidelines = 8 sider. Findes på:
<https://www.infmed.dk/sepsis>

Svenningsen, H. (2015). På vej til et fælles sprog: fælles redskaber vinder frem til bevidstheds- og deliriumvurdering af kritisk syge. *Klinisk Sygepleje* (2). Side 50-60 = 10 sider. <https://kortlink.dk/2ss5h>

Larsen, M. & Nielsen, M. (2017). Sygepleje til den akutte patient. I: M. Hjortsø & C. Malling (Red.). *Sygeplejebogen 3: Komplex Sygepleje* (5. udg.). Gad. Side 13-25 = 13 sider.

Ceku produktion (2012). *Anlæggelse af PVK*, [Video].. Vimeo: <https://vimeo.com/54147779> = 5 min.

Kvalitet

Bünger, S. (2023). Kvalitet, patientsikkerhed og god sygepleje. I I Dau, S. og Nielsby, U. (Red.). *Klinisk lederskab – En grundbog i sygeplejen* (2. Udg.). FADL´S Forlag. Side 326-349 = 23 sider

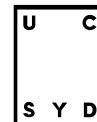
* Danielsen B. (2019). Forløbsprogrammer. I: D.S. Eldrup & T. Glasscock (Red.). *At lede sygepleje – sygeplejerskens virksomhedsområde* (2. udg.). Gad. Side 232- 248 = 15 sider.

Danske regioner (U.Å.) *Det nationale kvalitetsprogram*. Danske regioner.
<https://www.regioner.dk/sundhed/kvalitet-og-styring/det-nationale-kvalitetsprogram>

Dansk selskab for Patientsikkerhed (2023). Viden systematik skaber sikker sundhed for borgere med demens. 2 sider. Online: <https://kortlink.dk/2qh9q>

* Jakobsen D.H. & Jakobsen M.S. (2019). Accelererede patientforløb. I: D.S. Eldrup & T. Glasscock (Red.). *At lede sygepleje – sygeplejerskens virksomhedsområde* (2. udg.). Gad. Side 209 – 216 = 7 side.

* Lillehult-Christensen J. & Sommer A. (2019). Forløbsbeskrivelser. I: D.S. Eldrup & T. Glasscock (Red.). *At lede sygepleje – sygeplejerskens virksomhedsområde* (2. udg.). Gad. Side 194 – 208 = 14 sider.

Mainz, J. Palsgaard, H. & Knudsen V. S. (2025). Kvalitet i behandling. I B. Hørdam & Hundborg S. *Hospital i hjemmet. Ledelse og teams 2*. Munksgaard. Kap. 6 side 149-168 = 19 sider

Mainz, Jan (2024). Kvalitetsbegrebet. I *Basal kvalitetsudvikling (2. Udg.)*. Munksgaard. Side 47-64 = 18 sider

Poulsen, H., Junker, L. & Danbjørg Boe, D. (2021). Sygeplejedokumentation i samarbejde med patienterne. *Klinisk Sygepleje (2)*. Side 162-174 = 10 sider.

* Petersen, I., Lund, M., Eldrup D.S. & Glasscock, T. (2019). Kvalitetsudvikling. I: D.S. Eldrup & T. Glasscock (Red.). *At lede sygepleje – sygeplejerskens virksomhedsområde* (2. udg.). Gad. Side 269 – 300 = 31 sider.

* Ravn, B. (2019). Implementering. I: D.S. Eldrup & T. Glasscock (Red.). *At lede sygepleje – sygeplejerskens virksomhedsområde* (2. udg.). Gad. Side 332-355 = 23 sider

Schæbel, Anne-Lise (2023). Klinisk lederskab af patientforløb i overgange mellem sektorer. I Dau, S. og Nielsby, U. (Red). *Klinisk lederskab – En grundbog i sygeplejen (2. Udg.)*. FADL´S Forlag. Side 139-169 = 30 sider

Sygehus Sønderjylland (2018). Report OUT: Den gode udskrivelse til tiden. Online: [Report Out: Den gode udskrivelse til tiden \(youtube.com\)](#). = 22 min.

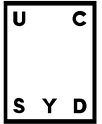
Sygehus Sønderjylland (2018). Report Out. Faglig kommunikation skaber patientinformation. Online: [Faglig kommunikation skaber patientinformation - Report Out \(youtube.com\)](#). = 22 min.

Bedømmelse

Faget bedømmes i semesterets eksterne eksamen.

Undervisere: Bo Meier, Heidi Christiansen, Maria Gravgaard Sørensen, Nadja Barouni-Fellner, Pia Bonde Jensen

Sygdomslære inkl. Transfusionsmedicin

Mål

Faget sigter mod, at den studerende:

- ud fra praksis- og forskningsbaseret litteratur opnår viden om og kan reflektere over sygdomsprocesser og deres kliniske manifestationer som baggrund for intervention i forbindelse med akutte og kritiske sygeplejesituationer (V16, F2, K13)
- opnår viden om og reflektere over udvalgte sygdomme og funktionstab disse kan medføre i relation til akut og kritisk syge patienter/borgere. (V16, F2, K13)

Emner

- Hudsygdomme
- Sygdomme i mave/tarmkanalen
- Sygdomme i bevægeapparatet
- Traumatologi
- Blodsygdomme
- Neurologi
- Sygdomme i galdeveje og lever
- Maligne lidelser
- Transfusionsmedicin (viden om basal transfusionsimmunologi, forlidelighed, donorer, blodkomponenter, hæmoterapi, komplikationer)

Undervisningens tilrettelæggelse

- Forelæsning og dialogbaseret undervisning
- Delvist selvstudie i nogle emner
- Vejledning og feedback ved underviser
- Blended learning for netholdet

Bedømmelse

Faget bedømmes i semesterets eksterne eksamen.

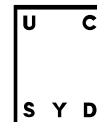
Der er mødepligt til timerne i transfusionsmedicin.

Basislitteratur

* Bay, T.J. Glaas, G.H., Gybel-Brask, M. & Krog, G.R. (Red.). (2017). *Immunologi og transfusionsmedicin* (4. udg.). Nyt Nordisk. Side 33-71, 131-139, 147-154, 157-158, 305-316, 195-200, 201-216, 245-266, 267-288, 233-244 = 140 sider

* Bjerring, P.N. (2019). Cancer. I: A.L. Viborg & A.W. Thorup (Red.). *Sygdomslære - Hånden på hjertet* (3. udg.). Munksgaard. Side 67-89 = 18 sider

* Borre, M. (2019). Urologi. I: A.L. Viborg & A.W. Thorup (Red.). *Sygdomslære - Hånden på hjertet* (3. udg.). Munksgaard. Side 318-320 = 3 sider

* Hansen, G.S. (2019). Blødet. I: A.L. Viborg & A.W. Thorup (Red.). *Sygdomslære - Hånden på hjertet* (3. udg.). Munksgaard. Side 233-236, 240-243 = 8 sider

* Nilas, L. (2019). Kønsgorganer. I: A.L. Viborg & A.W. Thorup (Red.). *Sygdomslære - Hånden på hjertet* (3. udg.). Munksgaard. Side 533-535 = 2 sider

Olsen, V. (2000). *Neurologi og neurokirurgi*. Nyt Nordisk Forlag. Side 13-16 + 214-215 = 6 sider

* Støttrup, C.C. & Rottwitt, L.B. (2019). Kirurgiske sygdomme i bevægeapparatet – Ortopædkirurgi. I: A. Aziz (Red.). *Sygdomslære for sundhedsprofessionelle* (2. udg.). Gad. Side 362-363 = 2 side

* Torup, L. & Torup, A.W. (2019). Nervesystemet. I: A.L. Viborg & A.W. Thorup (Red.). *Sygdomslære - Hånden på hjertet* (3. udg.). Munksgaard. Side 418-420, 432-436, 439-441, 442-444 = 14 sider

* Viborg, A.L. (2019). Fordøjelsessystemet. I: A.L. Viborg & A.W. Thorup (Red.). *Sygdomslære - Hånden på hjertet* (3. udg.). Munksgaard. Side 320-322, 323-326, 296-310, 314-316, 333-334, 346-350, 341-342, 327-330, 330-332 = 31 sider

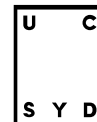
* Viborg, A.L. (2019). Respirationssystemet. I: A.L. Viborg & A.W. Thorup (Red.). *Sygdomslære - Hånden på hjertet* (3. udg.). Munksgaard. Side 165-167 = 3 sider

* Wium-Andersen, M.K. & Özel, S. (2019). 'Huden. I: A.L. Viborg & A.W. Thorup (Red.). *Sygdomslære - Hånden på hjertet* (3. udg.). Munksgaard. Side 253-257, 268-272 = 10 sider

* Wium-Andersen, M.K. & Özel, S. (2019). Bevægeapparatet. I: A.L. Viborg & A.W. Thorup (Red.). *Sygdomslære - Hånden på hjertet* (3. udg.). Munksgaard. Side 541-544, 561-566 = 10 sider

---

Undervisere: Bo Meier, Camilla Vestergaard Aarøe og Maria Gravgaard Sørensen

Farmakologi

Mål

Faget sigter mod at den studerende

- kan anvende medicinhåndtering samt inden for en rammedelegation at kunne ordinere medicin (F3)
- håndtere klinisk beslutningstagning samt inden for en rammedelegation at ordinere medicin i stabile, akutte og komplekse pleje- og behandlingsforløb, samt involvere patient, pårørende og andre fagprofessionelle (K2)
- kvalificeret kan medvirke ved medicinhåndtering på baggrund af viden om almen – og speciel farmakologi

Emner

- Risikosituationslægemidler og risikogrupper
- Polyfarmacipatienter/lægemiddelinteraktioner
- Praktiske færdigheder i forhold til medicinhåndtering
- IV-dag

Undervisningens tilrettelæggelse

- Oplæg og dialogbaseret undervisning
- Oplæg fra studerende
- Simulationsundervisning
- Blended learning for netholdet

Bedømmelse

Faget bedømmes i semesterets eksterne prøve.

Basislitteratur

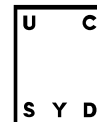
Medicin.dk (Online på <http://pro.medicin.dk/>) (ca 50 sider)

*Olsen, I. & Hallin S.P. (2019). *Farmakologi - Hånden på hjertet* (3. udg.). Munksgaard. Side 208-209 & 273-331 & 349-357 = 68 sider

Indenrigs- og Sundhedsministeriet. (2024). *Bekendtgørelse om sygeplejerskens forbrholdt virksomhedsområde*. <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/2024/576> = 10 sider

---

Underviser: Anja Eskildsen, Bo Meier og Maria Gravgaard Sørensen

Videnskabsteori og forskningsmetodologi

Mål

Faget sigter mod, at den studerende:

- har viden om og kan analysere sygeplejefaglig udvikling og ledelse på baggrund af videnskabsteori, forskningsmetode og modeller til evaluering, kvalitetssikring og -udvikling, samt relatere denne viden til forsknings- og udviklingsarbejde i professionspraksis (V17)
- kan mestre relevante studie- og arbejdsmetoder til at opsøge, vurdere og fortolke empiri, teori og forskningsmetoder samt deltage i innovations-, udviklings- og forskningsarbejde (F11)
- kan integrere national og international praksis-, udviklings- og forskningsviden i argumentation for sygepleje (K6)
- kan påtage sig ansvar for at opsøge, vurdere og fortolke empiri, teori og forskningsmetoder samt deltage i innovations-, udviklings- og forskningsarbejde (F13)
- kan udvise ansvarlighed og holde sig fagligt ajour ud fra en forståelse for og identifikation af egne læreprocesser og udviklingsbehov (F14).

Emner

- Videnskabsteori, forskningsmetodologi og design i relation til kvantitative metoder
- Dokumentmetoden (Brug af eksisterende materiale som data/empiri)
- Reviews, kvantitativ metaanalyse og kvalitativ metasyntese
- RCT - lodtrækningsforsøg
- Kvantitative observationer
- Mixed methods
- Tværsnitsundersøgelser og spørgeskemaer
- Kvalitetsvurdering af kvantitativ forskningsartikel
- Deskriptiv og analytisk statistik
- Spørgeskemaer

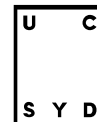
Undervisningens tilrettelæggelse

- Oplæg og dialog baseret undervisning
- Designe og gennemføre egen undersøgelse i relation til kvalitetsprojektet
- Vejledning og feedback ved undervisere
- Gruppearbejde med vurdering af forskningsartikel

Bedømmelse

Faget bedømmes i semesterets eksterne eksamen.

Basislitteratur

Bøtcher, A.S. & Sørensen, D. (2020). Den kvalitative metasyntese. *Klinisk sygepleje*, 1. Side 30–42 = 13 sider. Findes online: <https://kortlink.dk/2ss8q>

Carter, S. M., & Little, M. (2007). Justifying knowledge, justifying method, taking action: Epistemologies, methodologies, and methods in qualitative research. *Qualitative health research*, 17(10), 1316–1328 = 13 sider

Chen, Q., Yan, Z., Moeyaert, M., & Bangert-Drowns, R. (2025). Mobile multitasking in learning: A meta-analysis of effects of mobilephone distraction on young adults' immediate recall. *Computers in Human Behavior*, 162, 108432. Side 281-295 = 14 sider

Elbourne, D.R., Altman D.G., Higgins J.P., Curtin F., Worthington H.V. & Vail A. (2002). Meta-analyses involving cross-over trials. Methodological issues. *International journal of epidemiology*, 32(1). Side 140-149 = 10 sider

Frederiksen, K., Beedholm, K. & Glasdam, S. (2015). Litteraturreview. I: S. Glasdam (Red.). *Bachelorprojekter inden for det sundhedsfaglige område - Indblik i videnskabelige metoder* (2. udg.). Dansk Sygeplejeråd, Nyt Nordisk Forlag. Side 53 – 63 = 10 sider

Frederiksen K. & Poulsen K.B. (2015). Analyse af forskellige former for tekstmateriale. I: S. Glasdam (Red.). *Bachelorprojekter inden for det sundhedsfaglige område - Indblik i videnskabelige metoder* (2. udg.). Dansk Sygeplejeråd, Nyt Nordisk Forlag. Side 71-85 = 15 sider

Habicht, A. (2017). *Medicinsk statistik*. Munksgaard. Side 14-40 = 26 sider

Madsen, B.S. (2017). *Statistik for ikke-statistikere* (3. udg.). Samfundslitteratur. Side 13-98, 131-140 = 94 sider

Madsen, K.H. (2015). Selvbioграфier som empiri. I: S. Glasdam (Red.). *Bachelorprojekter inden for det sundhedsfaglige område - Indblik i videnskabelige metoder* (2. udg.). Dansk Sygeplejeråd, Nyt Nordisk Forlag. Side 83-93 = 11 sider

Nielsen, S.M. & Nørgaard, O. (2014). *Håndbog i sund formidling: et indblik i forskningens verden*. Vidensråd for Forebyggelse, i samarbejde med Ugeskrift for Læger. Side 11-72 = 71 sider

*Thisted, J (2024). *Forskningsmetode i praksis: projektorienteret videnskabsteori og forskningsmetodik*. 2. udgave. Munksgaard. Kapitel 6 og 7, side 127-192 = 65 sider

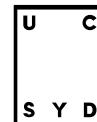
Veje, P. L., Chen, M., Jensen, C. S., Sørensen, J., & Primdahl, J. (2020). Effectiveness of two bed bath methods in removing microorganisms from hospitalized patients: A prospective randomized crossover study. *American Journal of Infection Control*, 48(6), 638-643 = 10 sider

Veje, P.L., Chen, M., Jensen C.S., Primdahl J. & Sørensen J. (2020). Costs of bed baths: A Scoping Review of Methodology. *Nursing Economic*; 38 (4). Side 194-202 = 8 sider

Veje, P. L. (2022). Comparison of two washing methods for bed baths: Soap and water or disposable wet wipes—A mixed methods study. Kapitel 4 side 35-42=7 sider. Available on: <https://kortlink.dk/2ss8r>

Undervisere: Pia Veje

Anatomi - Fysiologi - Genetik

Mål

Faget sigter mod, at den studerende:

- Er i stand til at integrere Anatomi-Fysiologi-Genetik i argumentation for og refleksion over sygepleje sidst i uddannelsen (F1, F2, K1)

Emner

- Naturvidenskabens videnskabsteori
- Relevante emner i forhold til ABCDE-principperne
- Anvendt genetik
-

Undervisningens tilrettelæggelse

- Der er høj grad af studenterinvolvering i faget, idet der arbejdes med fordybelse, fremlæggelser og peer-feedback
- Mulighed for vejledning og feedback ved underviser
- Blended learning for netholdet

Bedømmelse

Faget bedømmes i semesterets eksterne eksamen.

Basislitteratur

* Jakobsen, A., Skjærbæk, C. & Villumsen, N.K. (2017). *Akutbogen – for læger og sygeplejersker*. Munksgaard. Side. 96-110 = 14.

* Mikkelsen, T.R. (2015). *Menneskets genetik* (2. udg.). Nucleus. Side 79-104 = 25 sider.

* Nielsen, O.F. & Bojsen-Møller Juel, M. (2019). *Anatomi og fysiologi - Hånden på hjertet* (2. udg.). Munksgaard. Udvalgte kapitler repeteres fra tidligere semestre.

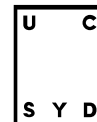
Olaf Nielsen, M. & Kongsted A.H. (2013). Fosterlivet kan bestemme dit helbred. *Aktuel Naturvidenskab* (1), side 18-20 = 3 sider. Findes online: <https://kortlink.dk/2p4q6>

Simonsen, M.K. (2019). Evidensbaseret sygepleje. I: S. Hundborg (Red.). Sygepleje & klinisk lederskab. FADL. Side 202-225=23 sider.

* Viborg, A.L. & Thorup, A.W. (Red.). (2019). *Sygdomslære - Hånden på hjertet* (3. udg.). Munksgaard. Side: 39-49, 131-144, 171-187, 391-418, 469-470 = 67

Underviser: Bo Meier, Maria Gravgaard og Camilla Vestergaard Aarøe

Filosofi, etik og religion

Mål:

Faget sigter mod, at den studerende:

- med udgangspunkt i viden og refleksion over sygeplejefagets værdier (V7), kan analysere dilemmaer og etiske problemstillinger inden for sygepleje (V11)
- har viden og kan analysere prioriteringer af sygeplejefaglige indsatser under de givne rammebetingelser i sundhedsvæsenet (V16)
- kan beskrive og anvende etisk indsigt i pleje- og behandling ud fra gældende kodeks (F6)
- kan indgå empatisk, etisk og refleksivt i sygeplejesituationer og patient/borger situationer præget af forskellige kulturelle, religiøse, professionsmæssige, politiske, økonomiske og samfundsmæssige perspektiver (K3)

Emner

- Etiske værdier, begreber og teorier
- Etiske problemstillinger knyttet til udvalgte områder, f.eks. magt, velfærdsteknologi og problemstillinger relateret til livets afslutning.
- Fordybelse og analyse af selvvalgt etisk dilemma
- Religionstypiske elementer i forhold til sundhed, sygdom, lidelse, fødsel og død
- Religionens betydning for menneskers værdier, kultur og livsanskuelse
- Forskellige religioner

Undervisningens tilrettelæggelse

- Dialog baseret undervisning
- Refleksion over film og erfaringer fra klinisk undervisning
- Studiegruppearbejde, fremlæggelse og gruppediskussion
- Vejledning og feedback ved undervisere
- Blended learning for netholdet
- Fagintegration med faget sociologi og sundhedsantropologi

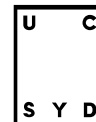
Bedømmelse

Faget bedømmes i semesterets eksterne eksamen.

Basislitteratur

* Andersen, A.B. (2022). Etisk refleksion i sygeplejefprofessionen. I: L.A. Falch & B.O. Bøgeskov (Red.). *Etik i sygeplejen. Grundbog i teori og praksis*. FADL. Side 62 – 77 = 16 sider

* Andersen, M.M. (2022). Hvordan bør vi prioritere i sundhedsvæsenet? I: L.A. Falch & B.O. Bøgeskov (Red.). *Etik i sygeplejen. Grundbog i teori og praksis*. FADL. Side 220 – 235 = 16 sider

*Baig N. (2019). Mødet med den muslimske patient – omsorg og støtte for alle. I: V.Ø. Steinfeldt, D.T. Viftrup & N.C. Hvidt (Red.), *Åndelig omsorg*. Munksgaard. Side 167-184=17 sider

* Birkler, J. (2019). *Etik: en grundbog*. Munksgaard. Side 35 – 57 = 23 sider

* Bøgeskov, B.O. (2022). Etik i sundhedsarbejde – koncept og metode. I: L.A. Falch & B.O. Bøgeskov (Red.). *Etik i sygeplejen. Grundbog i teori og praksis*. FADL. Side 12 – 28 = 17 sider

* Bøgeskov, B.O. (2022). Introduktion til etiske teorier. I: L.A. Falch & B.O. Bøgeskov (Red.). *Etik i sygeplejen. Grundbog i teori og praksis*. FADL. Side 30 – 47 = 18 sider

* Bøgeskov, B.O. (2022). Moralsk stress, omsorgstræthed og forråelse. I: L.A. Falch & B.O. Bøgeskov (Red.). *Etik i sygeplejen. Grundbog i teori og praksis*. FADL. Side 238 – 249 = 12 sider

Falch, L. A., & Bøgeskov, B. O. (2022). Kapitel 7: Etik og gamle mennesker. I *Etik i sygeplejen – Grundbog i teori og praksis* (1. i-bogsudg., s. 120–129) = 10 sider. FADL's Forlag.

Falch, L. A., & Bøgeskov, B. O. (2022). Kapitel 8: Etik og mennesker med psykisk sygdom. I *Etik i sygeplejen – Grundbog i teori og praksis* (1. i-bogsudg., s. 132–144) = 13 sider. FADL's Forlag.

* Fredriksen, J. (2022). Etik og kultur – grundlaget for at vurdere og træffe den bedste kliniske beslutning. I: L.A. Falch & B.O. Bøgeskov (Red.). *Etik i sygeplejen. Grundbog i teori og praksis*. FADL. Side 48 – 60 = 13 sider

* Hald, C. (2022). Etik ved sygepleje til døende og uhelbredeligt syge. I: L.A. Falch & B.O. Bøgeskov (Red.). *Etik i sygeplejen. Grundbog i teori og praksis*. FADL. Side 170 – 184 = 15 sider

*Hanssen, I. (2019). *Helsearbeid i et flerkulturelt samfunn*. Gyldendal Norsk Forlag. Side 143-147, 149-161, 163-171 og 2 og 179-181 = 30 sider

* Hegelund, A. (2022). Etik og sundhedsteknologi. I: L.A. Falch & B.O. Bøgeskov (Red.). *Etik i sygeplejen. Grundbog i teori og praksis*. FADL. Side 188 – 216 = 29 sider

*Nielsen, R. (2019). Mødet med patienter der har en kristen tro. I: V.Ø. Steinfeldt, D.T. Viftrup & N.C. Hvidt (Red.). *Åndelig omsorg*. Munksgaard. Side 145-165=20 sider.

* Pedersen, J.B.W. (2022). Etik og patientinddragelse. I: L.A. Falch & B.O. Bøgeskov (Red.). *Etik i sygeplejen. Grundbog i teori og praksis*. FADL. Side 80 – 94 = 15 sider

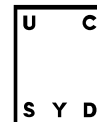
*Raun, K. & Fredriksen, L.I. (2019). Præsten på hospitalet. I: V.Ø. Steinfeldt, D.T. Viftrup & N.C. Hvidt (Red.). *Åndelig omsorg*. Munksgaard. Side 185-205=21 sider.

Sodemann, M. (2020). Kapitel: *Smerter, symptomer og somatisering i tværkulturelt perspektiv*. I *Det du ikke ved får patienten ondt af – Tværkulturel klinik og kommunikation i mødet med etniske minoritetspatienter*. Side 87–106 = 20 sider. Indvandrermedicinsk Klinik.

Sygeplejeetisk Råd. (2024). *Etisk grundlag for sygeplejersker*. Dansk Sygeplejeråd.
<https://dsr.dk/sites/default/files/etisk-grundlag-for-sygeplejersker-2024.pdf> = 12 sider

---

Undervisere: Nadia Barouni-Fellner, Sogne- og ungdomspræst Jakob Bruhn Hansen

Organisation, ledelse og jura

Mål

Faget sigter mod, at den studerende:

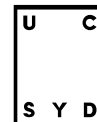
- har viden om og kan analysere egen professionsudøvelse samt egen professions opgaver og ansvarsområder i et organisatorisk, administrativt og samfundsmæssigt perspektiv i forhold til at være aktør i det hele sundhedsvæsen (V 15)
- har viden om og kan analysere prioriteringer af sygeplejefaglige indsatser under de givne rammebetingelser i sundhedsvæsenet (V 16)
- har viden om offentligt ansattes ytringsfrihed
- kan anvende og vurdere klinisk beslutningstagen ud fra forskellige former for viden i samspil med patient og borger til systematisk at observere, diagnosticere, vurdere, prioritere, lede, koordinere, evaluere, dokumentere og justere sygepleje på individ-, gruppe- og samfundsniveau (F1)
- kan håndtere og støtte patient, borger og pårørende i at mestre den enkeltes livssituation i pleje, omsorg og behandling ved sundhedsudfordringer og sygdomssammenhænge af rehabiliterende, pallierende, sundhedsfremmende og forebyggende karakter (K4)
- Udviser ansvarlighed og holder sig ajour ud fra en forståelse for og identifikation for egne læreprocesser og udviklingsbehov (k14)

Emner

- Klinisk lederskab og kultur
- Ledelse og lederegenskaber; klinisk lederskab
- Klinisk lederskab og organisationsstruktur
- Sundhedsvæsenet som organisation med fokus på styrelserne
- Plejeformer, velfærdsteknologi og patientsikkerhed
- Klinisk lederskab i praksis
- Konflikter og konflikthåndtering som en del af klinisk lederskab
- Arbejdsmiljø og social kapital
- Juridiske aspekter i forbindelse med dødsfald
- Refleksion med AI efter SIM-dag

Undervisningens tilrettelæggelse

- Dialogbaseret undervisning – kan være online
- Refleksion
- Simulation

- Vejledning og feedback ved undervisere
- Blended learning for netholdet

Bedømmelse

Faget bedømmes i semesterets eksterne eksamen.

Basislitteratur

Bekendtgørelse af lov om arbejdsmiljø, LBK nr. 2062 af 16/11/2021. Kap 1+2+3+13 = 3 sider
Findes online: [Arbejdsmiljøloven \(retsinformation.dk\)](https://www.retsinformation.dk/ARBEJDSMILJOLOVEN)

Bekendtgørelse af sundhedsloven, LBK nr 275 af 12/03/2025. Findes online: [Sundhedsloven](#) Afsnit IV § 52-56, afsnit XIII § 176-192 = 3 sider

Bekendtgørelse om rapportering af utilsigtede hændelser i sundhedsvæsenet m.v. BEK nr 420 af 29/04/2025. 2 sider. Online: [Bekendtgørelse om rapportering af utilsigtede hændelser i sundhedsvæsenet m.v.](#)

Birkemose, D. (2021). Faglig ledelse betyder alt – 5 skridt det skal tages. Online: [Bing Videoer](#) = 6 min

Blaabjerg, M. & Lisby, M. (2019). Jobtilfredshed og arbejdsmiljø blandt danske akutsygeplejersker. *Klinisk sygepleje*, 4, side 263-283 = 20 sider. Findes online: <https://kortlink.dk/2qhaa>

Døssing, A. & Orvik, A. (2023). Den dobbelte kompetence i klinisk lederskab. I: S. Dau & U. Nielsby (Red). *Klinisk lederskab – En grundbog i sygepleje* (2. udg.). FADLS Forlag. Side 43-61 = 18 sider.

Eekholm, S. & Lindhardt, T. (2021). Barrierer for FoC i klinisk sygepleje. I: L.T. Damsgaard, M. Grønkjær & I. Poulsen (Red), *Fundamentals og care – Klinik, ledelse, uddannelse og forskning* 1. udg. Munksgaard. Side 111-128 = 17 sider

* Eldrup, D.S. (2019). Sundhedsvæsenet som organisation. I: D.S. Eldrup & T. Glasscock (Red.). *At lede sygepleje – sygeplejerskens virksomhedsområde* (2. udg.). Gad. Side 53- 76 = 23 sider.

* Eldrup, D. & Schrader, A.T. (2019). Organisering af sygeplejen. I: D.S. Eldrup & T. Glasscock (Red.). *At lede sygepleje – sygeplejerskens virksomhedsområde* (2. udg.). Gad. Side 153-177 = 24 sider.

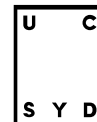
* Glasscock, T. (2019). Delegation. I: D.S. Eldrup & T. Glasscock (Red.). *At lede sygepleje – sygeplejerskens virksomhedsområde* (2. udg.). Gad. Side 120-152 = 32 sider.

* Glasscock, T. (2019). 'Klinisk lederskab i sygeplejen. I: D.S. Eldrup & T. Glasscock (Red.). *At lede sygepleje – sygeplejerskens virksomhedsområde* (2. udg.). Gad. Side 13-52 = 39 sider.

Hasle, P., Thof. E. & Olesen Gylling, K. (2019). Kerneopgave, tillid, retfærdighed og samarbejdsevne. I: *Ledelse med social kapital i den offentlige sektor*. Akademisk forlag. Side 59-81 = 22 sider

Kittelmann, F. (2023). *Sundhedsjura for praktikere*, (2. Udg.). Akademisk Forlag. Kap. 8 s. 195-203 = 9 sider

Knærkegaard, P.L. & Steenstrup, H. (2012). *Ledelse i teori og praksis* (2. udg.). Hans Reizel. S. 157-165 = 8 sider

*Konnerup, U. Digitalisering i sygeplejepraksis. I S. Dau og U. Nielsby (Red.), *Klinisk Lederskab – en grundbog i sygeplejen*. FADLS forlag. Side 281-297 = 16 sider

Kjær, L. B., & Freiesleben, M. K. (2025). Calgary-Cambridge Guiden – Et kommunikationsværktøj i den professionelle samtale. I K. Jørgensen (Red.), *Kommunikation for sundhedsprofessionelle* (6. Udg.) Gads Forlag. Side 152-170 = 17 sider

* Ludvigsen, M.S. & Finderup, J. (2019). Patientsikkerhed og utilsigtede hændelser. I: D.S. Eldrup & T. Glasscock (Red.). *At lede sygepleje – sygeplejerskens virksomhedsområde* (2. udg.). Gad. Kap 14 s. 301 – 331 = 30 sider

* Munck, A. (2019). Ledelse som ramme for samarbejdet i kliniske organisationer. I: D.S. Eldrup & T. Glasscock (Red.). *At lede sygepleje – sygeplejerskens virksomhedsområde* (2. udg.). Gad. Side 77 - 97 = 20 sider.

*Nielsby, U., Dau, S. (2023). Sygeplejerskeuddannelsen med vægt på klinisk lederskab. I: S. Dau & U. Nielsby (Red.), *Klinisk Lederskab – en grundbog i sygeplejen*. FADLS forlag. Side 19-26 = 7 sider

*Nielsby, U., Dau, S. (2023). Klinisk lederskab – en kompleks og multidimensionel størrelse. I: S. Dau & U. Nielsby (Red.), *Klinisk Lederskab – en grundbog i sygeplejen*. FADLS forlag. Side 27- 41 = 14 sider

*Nielsby, U. (2023). Klinisk lederskab af og under forandringer. I: S. Dau & U. Nielsby (Red.), *Klinisk Lederskab – en grundbog i sygeplejen*. FADLS forlag. Side 351-374 = 23 sider

Oksavik, J.B. & Kirchhoff, R. (2019). Moralsk stress blandt sygepleiere i medicinske og kirurgiske afdelinger. *Nordisk sygeplejeforskning* 2, side 118-127 = 10 sider. Findes på internet (klik på linket ved view/open i venstre side): <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/2649334>

*Pjertursson, L. (2023). Konflikthåndtering i sygeplejen. I: S. Dau & U. Nielsby (Red.), *Klinisk Lederskab – en grundbog i sygeplejen*. FADLS forlag. S, 375-391 = 16 sider

Spliid, H. (2019). Hvad er situationsbaseret ledelse ? (20259 <https://youtu.be/0Ozn4vYtloo> = 5 min.

Styrelsen for patientsikkerhed (2024). Utilsigtede hændelser. Online: [Utilsigtede hændelser | Styrelsen for Patientsikkerhed \(stps.dk\)](#) 10 sider.

Tjørnelund, A. & Møller, L.P. (2022). Et godt arbejdsmiljø får sygeplejersker til at blive i faget. *Fag og Forskning*, 3. Side 48-53 = 6 sider Online: [Et godt arbejdsmiljø får sygeplejersker til at blive i faget | dsr.dk](#)

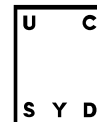
*Tørring, B. (2023). Relationel koordinering og klinisk lederskab i praksis. I: S. Dau og U. Nielsby (Red.), *Klinisk Lederskab – en grundbog i sygeplejen*. FADLS forlag. Side: 236-254 = 18 sider.

Sundhedsstyrelsen. (2019). Vejledning om fravalg og afbrydelse af livsforlængende behandling (VEJ nr. 9935 af 29/10/2019). 7 sider. Findes på nettet: [Vejledning om fravalg og afbrydelse af livsforlængende behandling](#)

Sundhedsstyrelsen. (2024). Vejledning om genoplivning og fravalg af genoplivningsforsøg og fravalg af genoplivningsforsøg (VEJ nr. 9921 af 31/10/2024). = 8 sider. Findes på nettet: [Vejledning om genoplivning og fravalg af genoplivningsforsøg](#)

Undervisere: Heidi Christiansen, Nadia Barouni-Fellner

Sociologi, sundheds antropologi og sygeplejens historie

Mål

Faget sigter mod, at den studerende:

- kan perspektivere sygepleje i relation til sygeplejefagets historiske opkomst og udvikling
- har viden om og kan analysere egen professionsudøvelse samt egen professions opgaver og ansvarsområder i et organisatorisk, administrativt og samfundsmæssigt perspektiv i forhold til at være aktør i det hele sundhedsvæsen (V15)
- kan beskrive og anvende kulturel, international og etisk indsigt i pleje- og behandling ud fra gældende kodeks og lovgivning (F6)
- kan indgå empatisk, etisk og reflektivt i sygeplejesituationer og patient/borger situationer præget af forskellige kulturelle, professionsmæssige, politiske, økonomiske og samfundsmæssige perspektiver (K3)

Emner

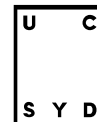
- Pierre Bourdieu: Mennesket som socialt og kulturelt væsen
- Hartmut Rosa: Social acceleration, fremmedgørelse og resonans
- Erving Goffman: Stigmatisering og social afvigelse
- Døden som socialt fænomen
- Transitionsteori
- Tværkulturel sygepleje
- Sygeplejens historie

Undervisningens tilrettelæggelse

- Dialogbaseret undervisning
- Refleksioner over erfaringer fra klinisk undervisning
- Gruppedynamiske processer
- Indgå i kvalitetsudviklingsprojekt
- Vejledning og feedback ved undervisere
- Blended learning for netholdet

Bedømmelse

Faget bedømmes i semesterets eksterne eksamen.

Basislitteratur

Bo-Kristensen, K. (2009). Kampen om den sygeplejefaglige identitet. *Sygeplejersken* (8) 54-57= 3 sider. Findes online på: <https://kortlink.dk/2qhac> (tilgængelig som indskannet kopi).

Bjørnsson, H. (2024). Sygeplejersker udfordringer i en accelereret hverdag- En kritisk analyse med Hartmut Rosa og Amy Edmondson. *Journal for Sygeplejevidenskab Fag, Disciplin, Fagkundskab*. Side 1-10 =10 sider. Findes online: <https://doi.org/10.62680/FA2524>

Lopez-Deflory, C., Perron, A. (2022). Social acceleration, alienation and resonance Hartmut Rosa's writings applied to nursing. *Nursing Inquiry*.10 sider. Findes online: <https://doi.org/10.1111/nin.12528>

*Hviid Jacobsen, M. & Kristiansen, S. (2018). Erving Goffman. I: P. Tanggaard Andersen & H. Timm (Red.), *Sundhedssociologi - en grundbog* 2. udg. Hans Reitzel. Side 155-178 = 23 sider

* Hviid Jacobsen, M. (2018). Dødens sociologi. I: P. Tanggaard Andersen & H. Timm (Red.), *Sundhedssociologi - en grundbog* 2. udg. Hans Reitzel. Side 281-313= 32 sider

Høybye, M.T. & Tjørnhøj-Thomsen, T. (2021). Kultur i en sundhedsprofessionel kontekst. I: H.B. Boelsbjerg & M. Hermansen (Red.), *Kultur for sundhedsprofessionelle*. Gads forlag. Side 15–29 =15 sider

Kristiansen, M. (2023). Etnicitet. I: D.B. Danbjørg & N. Tvistholm (Red.), *Patient: Grundbog i sygepleje* 3.udg. Munksgaard. Side 184-201 = 17 sider

* Larsen, K. (2018). Pierre Bourdieu. I: P. Tanggaard Andersen & H. Timm (Red.). *Sundhedssociologi - en grundbog* 2. udg. Hans Reitzel. Side 49-80 = 31 sider

Ludvigsen, M. & Fegran, L. (2021). Med Meleis på ungeklinik'. I: *Sygeplejens superhelte: sygeplejeteoretikere der styrker klinisk praksis*. Munksgaard. Side 93-111= 18 sider

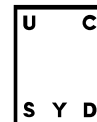
*Røjgaard, B.F & Nielsen, H. L. K. (2020) Kultur. I: *Kulturmøder i sygeplejen*. Samfundslitteratur. Side 29-40 = 11 sider

Røjgaard, B.F & Nielsen, H. L. K. (2020) Perspektiver på kulturmøder. I: *Kulturmøder i sygeplejen*. Samfundslitteratur. Side 83-93= 10 sider

* Tanggaard Andersen, P. & Timm, H. (2018). Indledning. I: P. Tanggaard Andersen & H. Timm (Red.), *Sundhedssociologi - en grundbog* 2. udg. Hans Reitzel s.11-17= 7 sider.

Undervisere: Lisbeth Søholm Petersen, Pia Bonde Jensen

Akademisk skrivning

Opgavetype og arbejdsform:

Skriftlig opgave i læringsgrupper af 4-6 studerende, med efterfølgende skriftlig feedback fra underviseren.

Mål

At den studerende:

- bearbejder en sygeplejefaglig problemstilling inden for fag og temaer på 5. semester, med udgangspunkt i den akademiske opgaves struktur.
- anvender den akademiske opgaves struktur, se "Krav til det skriftlige produkt", se senere.
- præsenterer og dokumenterer den valgte problemstilling med udgangspunkt i semesterets basislitteratur og national/international forsknings- og udviklingsbaseret viden

Kriterier for det skriftlige produkt

Indledning

Begrundelse for valget af den sygeplejefaglige problemstilling og kort præsentation af problemstillingen som skal være relateret til temaet palliation.

Problemindkredsning:

Med udgangspunkt i klinisk beslutningstagen, laves en nuanceret problematisering og argumentation af den sygeplejefaglige problemstilling. Der dokumenteres med belæg i basis litteratur fra semesterets fag og i national/international forsknings- og udviklingsbaseret viden. Der inddragelse mindst én forskningsartikel.

Der foretages en begrundet afgrænsning af problemstillingen, der munder ud i en klar, afgrænset problemformulering

Evt. begrebsafklaring defineres med angivelse af reference

Metodeafsnit

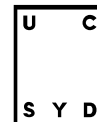
- Argumentation for projektets videnskabsteoretiske tilgang
- Argumentation for opgavens **design herunder forskningsmetodologi**, valg af empiri¹ og valg af analysestrategi.
- Litteratursøgning og begrundelse for litteraturvalg. Søgeprotokol vedhæftes som bilag.
- Forskningsetiske overvejelser

Analyse

Kort præsentation af analyseprocessen og de udledte kategorier/temaer, ud fra den valgte analysestrategi.

---

¹ Som empiri til denne opgave anvendes allerede eksisterende tekst materiale. Det kan være personlige dokumenter (for eksempel patient/pårørende fortællinger fra selvbiografi, blogs eller film), fagdokumenter (for eksempel rapporter eller forskningspublikationer), eller organisatoriske dokumenter.

Fortolkning

En systematisk, teoretisk fortolkning af analysens kategorier/temaer i forhold til opgavens problemformulering, med anvendelse af én udvalgt teori/et udvalgt teoretisk perspektiv.

Diskussion

- Diskussion af analysens fund
- Diskussion af den valgte metode

Konklusion

Svar på problemformuleringen, på baggrund af analyse, fortolkning og diskussion

Perspektivering

Konklusionen perspektiveres til klinisk lederskab, med fokus på kvalitetsudvikling og eventuelt forslag til udviklingstiltag af innovativ og/eller teknologisk karakter

Redaktionelle retningslinjer er beskrevet i studiehåndbogen og skal følges.

Opgavens omfang

Maks. 24.000 anslag, inkl. mellemrum, excl. indholdsfortegnelse, referenceliste og evt. bilag.

Vejledning

Ved semesterets undervisere. Konkret information på Itslearning.

Aflevering

Opgaven afleveres gruppevis på Itslearning, i planen Akademisk skrivning på Itslearning.

Basislitteratur

Rienecker, L., & Stray Jørgensen, P. (2022). Kapitel 5. *Problemformulering – fra emne til fokus og spørgsmål*. I L. Rienecker & P. Stray Jørgensen, *Den gode opgave* (6. udg.). Samfundslitteratur.

Rienecker, L., & Stray Jørgensen, P. (2022). Kapitel 6. *Litteratur- og informationssøgning til opgaven*. I L. Rienecker & P. Stray Jørgensen, *Den gode opgave* (6. udg.). Samfundslitteratur.

Rienecker, L., & Stray Jørgensen, P. (2022). Kapitel 7. *Læsning og notattagning*. I L. Rienecker & P. Stray Jørgensen, *Den gode opgave* (6. udg.). Samfundslitteratur.

Rienecker, L., & Stray Jørgensen, P. (2022). Kapitel 8. *Videnskabsteori i opgaven, projektet, specialet*. I L. Rienecker & P. Stray Jørgensen, *Den gode opgave* (6. udg.). Samfundslitteratur.

Rienecker, L., & Stray Jørgensen, P. (2022). Kapitel 9. *Kilder*. I L. Rienecker & P. Stray Jørgensen, *Den gode opgave* (6. udg.). Samfundslitteratur.

Rienecker, L., & Stray Jørgensen, P. (2022). Kapitel 10. *Empiri*. I L. Rienecker & P. Stray Jørgensen, *Den gode opgave* (6. udg.). Samfundslitteratur.

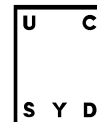
Rienecker, L., & Stray Jørgensen, P. (2022). Kapitel 11. *Teori, modeller og begreber*. I L. Rienecker & P. Stray Jørgensen, *Den gode opgave* (6. udg.). Samfundslitteratur.

Rienecker, L., & Stray Jørgensen, P. (2022). Kapitel 12. *Undersøgelsesmetode og faglige metoder*. I L. Rienecker & P. Stray Jørgensen, *Den gode opgave* (6. udg.). Samfundslitteratur.

Rienecker, L., & Stray Jørgensen, P. (2022). Kapitel 13. *Argumentation i opgaver, projekter og specialer*. I L. Rienecker & P. Stray Jørgensen, *Den gode opgave* (6. udg.). Samfundslitteratur.

Rienecker, L., & Stray Jørgensen, P. (2022). Kapitel 14. *Opgavens disposition og strukturelementer*. I L. Rienecker & P. Stray Jørgensen, *Den gode opgave* (6. udg.). Samfundslitteratur.

= 280 sider

Forudsætningskrav: Den akut syge patient/borger

Opgavetype

Casearbejde og aktiv deltagelse i full scale simulation.

Formål med aktiviteten:

At træne klinisk beslutningstagning i forhold til den akut syge patient/borger, med belæg i viden fra relevante fagområder på 5. semester og med afsæt i målene for aktuelle fagområder (se fagbeskrivelserne).

Arbejdsform og forløb

Klassen opdeles i 4-6 grupper. Der er i sammensætningen af grupperne lagt vægt på samarbejde på tværs af studiegrupper, idet vi gerne vil lægge vægt på **fagprofessionelle relationer og ikke sociale konstruktioner**.

Aktiviteten omfatter casearbejde om Hr. Svendsen, med efterfølgende planlægning af og deltagelse i full scale simulation. **Der afleveres en skriftlig besvarelse af casearbejdet, som danner grundlag for simulationsdagene.** Spørgsmålene vil i deres udformning, bredt dække sygeplejefaglige problemstillinger i forhold til håndtering af den akut syge patient/borger. Aflevering af det skriftlige produkt er en forudsætning for deltagelse i simulationsdagene.

Der skal arbejdes med hele casen, som vil være tilgængelig gennem hele temaet 'Den akut syge patient/borger'. Der vil i casen være fokus på almindeligt forekomne sygdomsbilleder hos Hr. Svendsen, som kan sættes i relation til den akut kritisk syge patient/borger. Casen danner grundlag for 2 simulationsdage, der dækker fagområdet.

På simulationsdag 1 trænes, på forskellige stationer, det kliniske blik og triagering af den akut kritisk syge patient. Der lægges her vægt på ABCDE-tilgangen, de kliniske observationer og ikke mindst ABCDE-handlingsalgoritme.

På simulationsdag 2 trækker hver gruppe en tilfældig case som dækker fagområdet. Simulationsforløbene skal fremvises i en simuleret virkelighed. Resterende grupper giver på skift feedback på udvalgte områder fra den simulerede case.

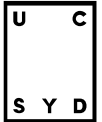
Oplæg og vejledning:

Der gives et kort oplæg til aktiviteten i forbindelse med undervisningen i sygeplejefaget. Der tilbydes vejledning til det skriftlige arbejde med casen om hr. Svendsen.

Bedømmelse, feedback og evt. afhjælpning

Den obligatoriske studieaktivitet bedømmes ved tilstedeværelse til begge simulationsdage, hvor der vil være feedback på gruppens arbejde i form af debriefing.

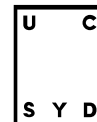
Tilstedeværelse af aktiviteten er et forudsætningskrav og det forventes at alle i gruppen bidrager aktivt. Ved manglende tilstedeværelse skal der gennemføres afhjælpning.

Forudsætningskrav: Transfusionsmedicin

Transfusionsmedicin herunder viden om basal transfusionsimmunologi, forligelighed, donorer, blodkomponenter, hæmoterapi og komplikationer.

Forudsætningskravet består i mødepligt til timerne i transfusionsmedicin. Mødepligt omfatter fysisk tilstedeværelse i undervisningen.

Ekstern eksamen 5. semester

Antal ECTS der prøves

30 ECTS

Fag der indgår i eksamen

Sygepleje

Sygdomslære

Farmakologi

Videnskabsteori og forskningsmetodologi,

Anatomi/fysiologi/genetik

Filosofi/religion og etik

Organisation, ledelse og jura

Sociologi og sundheds antropologi

Fag fra tidligere semestre *kan* indgå, såfremt de har relevans for eksamen.

Opgavetype

Skriftlig gruppeopgave, med individuel del som fremgår under afsnittet fortolkning.

Forudsætninger for at kunne gå til eksamen

For at kunne gå til eksamen forudsættes, at semesterets forudsætningskrav er gennemført.

Mål for eksamen

At den studerende:

- ud fra semesterets overordnede tema "Sygepleje, etik og videnbaseret virksomhed", fagområder og læringsudbytter, undersøger en klinisk sygeplejefaglig problemstilling indenfor stabile eller akutte og/eller komplekse pleje- og behandlingsforløb
- anvender den akademiske opgaves struktur, se "Krav til det skriftlige produkt" på næste side
- søger og anvender udvalgt national/international forsknings- og udviklingsbaseret viden

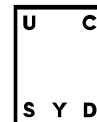
Form

Eksamen består af en skriftlig opgave, udarbejdet i grupper af max. 3 studerende. Den enkelte studerendes bidrag skal kunne ses i det skriftlige produkt, jf. BEK nr 863 af 14/06/2022 og studieordningen. I denne opgave skal den enkeltes bidrag fremgå i fortolkningen.

Omfang

2 studerende:

Minimum 31.200 og maksimum 36.000 tegn inkl. mellemrum, ekskl. indholdsfortegnelse, resumé, referenceliste og evt. bilag.

Hvis en studerende pga. særlige omstændigheder har fået dispensation til at skrive individuelt, er omfanget af opgaven ligeledes minimum 31.200 og maksimum 36.000 tegn inkl. mellemrum, ekskl. indholdsfortegnelse, resumé, referenceliste og evt. bilag.

3 studerende:

Minimum 38.400 og maksimum 43.200 anslag inkl. mellemrum, ekskl. indholdsfortegnelse, resumé, referenceliste og evt. bilag.

De individuelle dele udgør for hver studerende max. 7200 anslag, inkl. mellemrum. Disse anslag indgår i det samlede antal anslag for hele opgaven.

Opfylder en besvarelse ikke de fastsatte formkrav vedrørende omfang og plagiat, så vil besvarelsen blive afvist. Bliver besvarelsen afvist, vil der ikke blive givet en bedømmelse, og der er brugt et eksamensforsøg.

Anvendt litteratur: minimum 800 sider litteratur af relevans for problemstillingen og set i forhold til målene for eksamen.

Vejledning

Der tilbydes 60 minutters kollektiv vejledning for hele holdet. Desuden tilbydes max. 60 minutter vejledning pr. gruppe.

Hvis en studerende har fået dispensation til at skrive individuelt, tilbydes der 30 minutters individuel vejledning.

Eksamensforløb

Opgaven udarbejdes i sidste del af semesteret.

Krav til det skriftlige produkt (opgavens struktur)

Dansk resume max 2400 anslag med max 4 søgeord. Resume skal fremgå inden indholdsfortegnelsen i opgaven.

Indledning:

Kort præsentation og begrundelse for valget af den klinisk sygeplejefaglige problemstilling.

Problemindkredsning:

Med udgangspunkt i klinisk beslutningstagen laves en nuanceret problematisering og argumentation af den sygeplejefaglige problemstilling, med inddragelse af forsknings- og udviklingsbaseret viden.

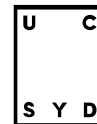
Problemafgrænsning og problemformulering

Begrundet afgrænsning af problemstillingen der munder ud i en klar, afgrænset problemformulering

Evt. begrebsafklaring defineres med tydelige referencer

Metodeafsnit:

- Argumentation for projektets videnskabsteoretiske tilgang

- Argumentation for opgavens design herunder metodologi, valg af empiri², valg af teori og analysestrategi
- Litteratursøgning og begrundelse for litteraturvalg. Søgeprotokol vedhæftes som bilag.
- Forskningsetiske overvejelser

Analyse

Kort præsentation af analyseprocessen og de udledte kategorier/temaer, ud fra den valgte analysestrategi.

Fortolkning (individuelle dele):

En systematisk, teoretisk fortolkning af analysens kategorier/temaer i forhold til opgavens problemformulering.

De individuelle dele udgør for hver studerende max. 7200 anslag, inkl. mellemrum.

Diskussion

- Diskussion af analysens fund
- Diskussion af den valgte metode

Konklusion

Svar på problemformuleringen, på baggrund af fortolkning og diskussion

Perspektivering

Konklusionen perspektiveres til klinisk lederskab, med fokus på kvalitetsudvikling og eventuelt forslag til udviklingstiltag af innovativ og/eller teknologisk karakter

Generelle forhold vedr. det skriftlige produkt

- Redaktionelle retningslinjer følges samt brug af standard forside jf. studiehåndbogen.
- Opgaven fremstår velformuleret og læsevenligt

Aflevering

Det skriftlige produkt afleveres i Wiseflow, se tidsplan for 5. semester

Bedømmelsesgrundlag

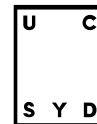
Mål for eksamen er bedømmelsesgrundlag.

Eksamen bedømmes efter 7-trinsskalaen.

Bedømmelsen er en samlet bedømmelse af den individuelle del og fælles delen i opgaven.

---

² Som empiri til denne opgave anvendes allerede eksisterende tekstmateriale. Det kan være personlige dokumenter (for eksempel patient/pårørende fortællinger fra selvbiografi, blogs eller film), fagdokumenter (for eksempel rapporter eller forskningspublikationer), eller organisatoriske dokumenter.

Uddannelsen kan i henhold til eksamensbekendtgørelsen afvise en besvarelse som led i en prøve, hvis den ikke opfylder de fastsatte formkrav. Hvis besvarelsen afvises, gives ikke en bedømmelse, og den studerende har brugt et prøveforsøg.

Der kan aftales mundtlig feedback ved ikke bestået eksamen eller ved særlige behov efter offentliggørelse af karakter.

Generelle regler

Indstilling

Indstilling til prøve sker automatisk, og følger i øvrigt bestemmelserne i studieordningen.

Sygdom

Ved sygdom kræves lægedokumentation for ikke at miste et prøveforsøg.

Nyt prøvetidspunkt aftales ved raskmelding individuelt efter bestemmelser i Eksamensbekendtgørelsen samt studieordningen.

Omprøve

Ved ikke bestået eksamen, eller ved mistet prøveforsøg tilrettelægger uddannelsesinstitutionen tidspunkt for 1. omprøve. Indstilling til omprøve sker automatisk.

Ved ikke bestået prøve eller ved mistet prøveforsøg i forbindelse med 1. omprøve tilrettelægger uddannelsesinstitutionen tidspunkt for 2. omprøve - dog tidligst 2 uger efter 1. omprøve.

Regler for klage

Jfr. Eksamensbekendtgørelsen skal klage foreligge skriftligt senest 2 uger efter at eksamensresultatet er meddelt.

Referencer

Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor i sygepleje, BEK, nr. 978 af 23/06/2022. (Uddannelsesbekendtgørelsen)

Bekendtgørelse af lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser, LBK nr. 396 af 12/04/2024 (LEP-loven)

Bekendtgørelse om eksamener og prøver i professions- og erhvervsrettede videregående uddannelser, BEK, nr. 624 af 02/06/2025. (Eksamensbekendtgørelsen) [Eksamensbekendtgørelsen](#)

Studieordning for Professionsbachelor i Sygepleje ved UC SYD af 19. august 2016/opdateret juni 2022.